

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УКРАЇНІ

THE MAIN DIRECTIONS OF STATE POLICY IN THE FIELD OF COMBATING HUMAN TRAFFICKING

Гордаш А.С., аспірант кафедри теорії права та прав людини
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

У статті здійснюється аналіз основних напрямів державної політики України у сфері протидії торгівлі людьми, визначено проблемні питання та шляхи їх вирішення. Визначено, що фундаментальним нормативно-правовим актом, у якому закріплено напрями державної політики у сфері протидії торгівлі людьми є Закон України «Про протидію торгівлі людьми». Основними напрямками державної політики у сфері протидії торгівлі людьми є: 1) попередження торгівлі людьми; 2) боротьба із злочинністю, пов'язаною із торгівлею людьми; 3) надання допомоги та захисту особам, які постраждали від торгівлі людьми. Встановлено, що для подолання проблеми торгівлі людьми необхідна консолідація зусиль державних органів та неурядових організацій. Автор наголосив на необхідності удосконалення напрямку попередження торгівлі людьми шляхом широкого інформування населення щодо даного негативного явища.

Основним суб'єктом, який здійснює боротьбу із торгівлею людьми є Департамент міграційної поліції Національної поліції України. Проаналізовано статистичні дані злочинності, пов'язаної із торгівлею людьми та дані щодо призначення покарань за вчинення злочинів даної категорії. Встановлено, що дієвим механізмом боротьби із торгівлею людьми є створення міжнародних слідчих груп для якісного документування даних злочинів. Констатовано важливість надання Верховним Судом роз'яснень про судову практику про злочини, пов'язані із торгівлею людьми, задля однакового застосування судами закону при розгляді справ даної категорії. Відмічено позитивні кроки держави у напрямку надання допомоги та захисту особам, які постраждали від торгівлі людьми, в частині збільшення втричі розміру одноразової матеріальної допомоги.

Встановлено розбіжність у показниках щодо кількості жертв торгівлі людьми якими володіють державні органи та неурядові організації. Визначено необхідність вжиття заходів в напрямку підвищення довіри населення до правоохоронних органів та інших державних органів, які здійснюють протидію торгівлі людьми. Акцентовано на необхідності створення єдиного реєстру осіб, які постраждали від торгівлі людьми з метою надання захисту та допомоги таким особам як державними інституціями, так і неурядовими організаціями.

Ключові слова: протидія, торгівля людьми, державна політика, напрями, жертви торгівлі людьми.

The article analyzes the main directions of the state policy of Ukraine in the field of combating human trafficking, identifies problematic issues and ways to solve them. The article determined that the fundamental regulatory legal act, which establishes the directions of state policy in the field of combating human trafficking, is the Law of Ukraine "On Combating Human Trafficking". The main directions of state policy in the field of combating human trafficking are: 1) prevention of human trafficking; 2) combating crime related to human trafficking; 3) provision of assistance and protection to persons affected by human trafficking. It establishes that in order to overcome the problem of human trafficking, consolidation of the efforts of state bodies and non-governmental organizations is necessary. The author emphasized the need to improve the prevention of human trafficking by widely informing the population about this negative phenomenon.

The main entity fighting human trafficking is the Migration Police Department of the National Police of Ukraine. Statistical data on crime related to human trafficking and data on sentencing for crimes of this category were analyzed. It has been established that an effective mechanism for combating human trafficking is the creation of international investigative teams for high-quality documentation of these crimes. The importance of providing the Supreme Court with clarifications on judicial practice on crimes related to human trafficking, for the sake of equal application of the law by the courts when considering cases of this category, was noted. Positive steps of the state in the direction of providing assistance and protection to persons affected by human trafficking were noted, in terms of tripling the amount of one-time financial assistance.

A discrepancy was established in the indicators regarding the number of victims of human trafficking held by state bodies and non-governmental organizations. The need to take measures to increase the public's trust in law enforcement agencies and other state agencies that combat human trafficking has been determined. Emphasis is placed on the need to create a single register of persons affected by human trafficking in order to provide protection and assistance to such persons by both state institutions and non-governmental organizations.

Key words: combating, human trafficking, state policy, directions, victims of human trafficking.

Постановка проблеми. Торгівля людьми один із злочинів, які заподіюють найбільшу шкоду життю та здоров'ю особи. Злочини, пов'язані із торгівлею людьми мають місце майже у всіх державах світу. Зважаючи на те, що торгівля людьми посягає на основоположні права і свободи людини, такі як право на свободу та особисту недоторканність, свободу пересування, тому цю проблему слід розв'язувати системно у площині створення новітніх дієвих механізмів. Торгівля людьми є складною соціальною проблемою, яка потребує детального вивчення з метою повного розуміння можливих негативних наслідків та вибору комплексу заходів задля якісної протидії. Нормативне забезпечення діяльності по протидії торгівлі людьми має важливе значення для держави, так як закріплює основні напрями та форми такої протидії. Україна вживала та вживає значних заходів задля законодавчого забезпечення протидії торгівлі людьми шляхом ратифікації ряду міжнародних нормативно-правових актів та імплементації їх норм до національного законодавства. Особливу роль у сфері протидії торгівлі людьми відіграє політика держави, яка визначає основні напрями і способи

діяльності державних органів та інших суб'єктів, які приймають участь в протидії злочинам даної категорії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання державної політики у сфері протидії торгівлі людьми та її нормативно-правового забезпечення досліджували А.В. Андрушко, О.М. Бандурка, В.Л. Грохольський, О.С. Доценко, О.В. Ковальова, К.Б. Левченко, Ю.С. Нагачевська, А.М. Орлеан та інші.

Метою статті є розкриття сутності та змісту основних напрямів державної політики у сфері протидії торгівлі людьми в Україні, висвітлення проблемних питань та визначення можливих шляхів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Державна політика формується органами державної влади шляхом прийняття відповідних нормативно-правових актів, норми яких закріплюють основні заходи по вирішенню конкретних завдань держави. Реалізація державної політики у сфері протидії торгівлі людьми має носити системний характер, що полягає у консолідації зусиль державних інституцій та громадських організацій у протидії злочинам даної категорії.

Правове регулювання державної політики у сфері протидії торгівлі людьми здійснюється нормами Конституції України, законів та підзаконних нормативно-правових актів. Фундаментальним нормативно-правовим актом, який регулює діяльність з протидії торгівлі людьми є Закон України «Про протидію торгівлі людьми». Відповідно до ст. 1 цього Закону, протидія торгівлі людьми – це система заходів, спрямованих на подолання торгівлі людьми шляхом її попередження і боротьби з нею та надання допомоги і захисту особам, які постраждали від торгівлі людьми.

У відповідності до статті 4 Закону України «Про протидію торгівлі людьми» основними напрямками державної політики у сфері протидії торгівлі людьми є: 1) попередження торгівлі людьми шляхом підвищення рівня обізнаності населення, превентивної роботи, зниження рівня вразливості населення, подолання попиту; 2) боротьба із злочинністю, пов'язаною з торгівлею людьми, шляхом виявлення злочинів торгівлі людьми, осіб, причетних до скоєння злочину, притягнення їх до відповідальності; 3) надання допомоги та захисту особам, які постраждали від торгівлі людьми, шляхом удосконалення системи відновлення їхніх прав, надання комплексу послуг, впровадження механізму взаємодії суб'єктів у сфері протидії торгівлі людьми [1].

Попередження торгівлі людьми здійснюється уповноваженими державними органами, недержавними установами, а також фізичними особами. Метою такої діяльності є створення безпечного середовища у державі, дотримання основоположних прав і свобод людини і громадянина, запобігання злочинності та усунення причин і умов торгівлі людьми.

Напрямок попередження торгівлі людьми є важливою складовою комплексного підходу до впровадження державної політики у сфері протидії торгівлі людьми, оскільки від її ефективності залежить об'єм роботи з боротьби з торгівлею людьми та надання допомоги постраждалим особам [2, с. 26].

Підвищення рівня обізнаності населення щодо проблеми торгівлі людьми є одним із основних шляхів попередження торгівлі людьми. Часто громадяни не володіють елементарною інформацією про ризики потрапляння до ситуації торгівлі людьми, що тягне за собою негативні наслідки у вигляді порушень їхніх основних прав і свобод. Підвищення рівня обізнаності здійснюється шляхом інформування населення про проблему торгівлі людьми, її причини і наслідки, види експлуатації, шляхи виходу із ситуації торгівлі людьми тощо.

Слід зауважити, що на сьогоднішній день більшість інформації населення отримує через всесвітню мережу Інтернет. У зв'язку із цим, держава повинна постійно розширювати канали подання інформації про торгівлю людьми із застосуванням сучасних технологій, всебічно сприяти поширенню інформації про торгівлю людьми як на офіційних інтернет-ресурсах органів державної влади, так і у засобах масової інформації. Як зазначає Ю.С. Нагачевська, через друковані, електронні, цифрові, у тому числі телекомунікаційні Інтернет-засоби масової інформації повинні оприлюднюватися матеріали, спрямовані на пропагування моральних цінностей, висвітлення негативних наслідків можливого втягнення у торгівлю людьми та пов'язані з нею злочини [3].

Погоджуючись із вказаною позицією, все ж варто додати, що населенню потрібно надавати інформацію про основні форми торгівлі людьми, фактори ризику потрапляння до торгівлі людьми та способи виходу із ситуації торгівлі людьми, про законодавство у сфері протидії торгівлі людьми тощо. Інформування повинно здійснюватися починаючи із запровадження тематичних занять у шкільній освіті, освітніх закладах середньо-спеціальної освіти та вищих навчальних закладах, закінчуючи інформуванням в підприємствах, установах та організаціях всіх форм

власності. Такий підхід можна обґрунтувати тим, що чим раніше у свідомості людини сформується знання про проблему торгівлі людьми, тим більше шансів уберегти себе від цього негативного явища. Особливу увагу варто звернути на інформування осіб, які перебувають у групі ризику, а саме безробітних, дітей-сиріт, жінок, які страждають від домашнього насильства, трудових мігрантів, внутрішньо переміщених осіб, малозабезпечених осіб тощо. З метою інформування населення про торгівлю людьми доцільно використовувати соціальну рекламу на вулицях міст та сіл на рекламних щитах, біг-бордах, сіті-лайтах. Соціальна реклама повинна містити інформацію про номери телефонів та інтернет сайти для допомоги особам, які потрапили в торгівлю людьми.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про протидію торгівлі людьми» іще одним важливим способом попередження торгівлі людьми є зниження рівня вразливості населення. Під уразливим станом особи слід розуміти зумовлений фізичними чи психічними властивостями або зовнішніми обставинами стан особи, який позбавляє або обмежує її здатність усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними, приймати за своєю волею самостійні рішення, чинити опір насильницьким, маніпуляційним чи іншим незаконним діям, протистояти збігу тяжких сімейних чи інших обставин [1]. Доцільним практичним кроком у напрямі зниження рівня вразливості повинно стати підвищення рівня життя населення та його матеріального становища. А задля цього держава повинна здійснювати комплексні заходи спрямовані на створення нових робочих місць, підвищення прожиткового мінімуму, підвищення рівня мінімальної заробітної плати, надання всебічної, в тому числі матеріальної допомоги незахищеним та малозабезпеченим верствам населення тощо.

Другим напрямом державної політики у сфері протидії торгівлі людьми є боротьба із злочинністю, пов'язаною з торгівлею людьми, шляхом виявлення злочинів торгівлі людьми, осіб, причетних до скоєння злочину, притягнення їх до відповідальності. Боротьба зі злочинністю, пов'язаною із торгівлею людьми включає в себе систему заходів, економічного, психологічного, організаційного та технічного характеру. Ця діяльність держави ґрунтується на визнанні торгівлі людьми однією із найнебезпечніших загроз сучасної цивілізації з незворотними негативними наслідками для соціуму в цілому та кожного індивідуума зокрема, криміналізації цього виду діянь і, як наслідок, наявності кримінальної відповідальності за торгівлю людьми [2, с. 26].

У відповідності до ст. 11 Закону України «Про протидію торгівлі людьми» боротьба з торгівлею людьми є невід'ємною частиною діяльності органів Національної поліції по боротьбі із злочинністю, які, зокрема, здійснюють заходи щодо виявлення злочинів торгівлі людьми, осіб, які постраждали від торгівлі людьми, встановлення осіб – торгівців людьми та притягнення їх до відповідальності шляхом реалізації організаційних, оперативно-розшукових, адміністративно-правових, процесуальних, аналітично-дослідницьких, інформаційних та інших заходів [1].

Спеціально уповноваженим структурним підрозділом Національної поліції України, який безпосередньо здійснює боротьбу із злочинністю, пов'язаною із торгівлею людьми являється Департамент міграційної поліції. Основними напрямками роботи Департаменту міграційної поліції є переслідування торговців людьми і осіб, які займаються незаконною міграцією, а також допомога особам, які постраждали від торгівлі людьми.

Як правило злочини, пов'язані із торгівлею людьми документуються оперативними підрозділами Департаменту міграційної поліції спільно із слідчими Національної поліції за процесуального керівництва прокурорів відповідного рівня. Оскільки торгівля людьми нерідко має

транснаціональний характер, тому підрозділи міграційної поліції тісно співпрацюють з такими міжнародними правоохоронними організаціями як Інтерпол та Європол, а також з іноземними правоохоронними органами.

Однак існує проблема притягнення до кримінальної відповідальності суб'єктів торгівлі людьми за кордоном за національним законодавством. Це, зокрема, зумовлюється тим, що кримінальне законодавство багатьох країн не виокремлює торгівлю людьми як злочин і легалізує таку її форму, як наприклад, проституція. Такими країнами є Австрія, Німеччина, Греція, Нідерланди, Туреччина. По відношенню до інших країн ситуація не є оптимістичною [4].

Саме тому задля ефективної боротьби з торгівлею людьми необхідно поглиблювати співпрацю з іноземними правоохоронними органами в напрямках взаємної правової допомоги та обміну досвідом. Як з цього приводу зазначають В.Л. Грохольський та О.С. Доценко: «на сьогодні в Україні уже сформувались деякі напрями міжнародного співробітництва з протидії організованій злочинності по торгівлі людьми. Насамперед, це діяльність в рамках: багатостороннього співробітництва; на рівні двосторонніх угод; у рамках юридичних неурядових міжнародних організацій» [5]. Крім цього, міжнародна співпраця між правоохоронними органами повинна проводитись у формі створення спільних міжнародних слідчих груп для документування транснаціональних злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми та притягнення торговців людьми до кримінальної відповідальності.

Робота правоохоронних органів по встановленню торговців людьми та притягнення їх до відповідальності не завжди завершується призначенням відповідних покарань, які відповідають тяжкості та небезпечності скоєних злочинів. Відповідно до санкції статті 149 Кримінального Кодексу України за вчинення торгівлі людьми передбачена кримінальна відповідальність у вигляді позбавлення волі на строк від 3-х до 15-ти років (в залежності наявності кваліфікуючих ознак) [7]. Однак на практиці національні суди за вчинення злочинів даної категорії, у більшості, призначають покарання не пов'язані з позбавлення волі. Про це, зокрема, наголошено у доповіді Державного Департаменту США про торгівлю людьми в Україні за 2022 рік. У цій доповіді йдеться, що більшість засуджених осіб, які займаються торгівлею людьми, змогли уникнути ув'язнення, ймовірно через недооцінення суддями тяжкості злочинів у сфері торгівлі людьми, через укорінені стереотипи стосовно того, що саме є торгівлею людьми, а також через корупцію [8]. Так, в 2022 році зареєстровано 133 кримінальні правопорушення про торгівлю людьми, по 63-х із яких кримінальні провадження направлені до суду із обвинувальним актом [9]. У той же час, в 2022 році за ст. 149 КК України засуджено 26 осіб, із яких лише двом призначено покарання у вигляді позбавлення волі на певний строк [6].

Однією із причин неоднакового застосування норм права під час розгляду кримінальних проваджень про торгівлю людьми є відсутність роз'яснень Верховного Суду про судову практику у справах про злочини, пов'язані із торгівлею людьми. А тому в судах України відсутній єдиний підхід до судового розгляду кримінальних проваджень про торгівлю людьми та призначення відповідних покарань за вчинення кримінальних правопорушень даної категорії.

Для ефективної боротьби із торгівлею людьми органам Національної поліції та іншим правоохоронним органам слід тісно співпрацювати з іншими суб'єктами протидії торгівлі людьми, зокрема з громадськими та міжнародними організаціями. Це дозволить здійснювати вчасний обмін інформацією про злочини торгівлі людьми та осіб, які від них постраждали. Крім цього, така співпраця дозволить встановлювати торговців людьми та своєчасно

вживати дієві заходи по притягненню їх до кримінальної відповідальності.

Потрапляння в ситуацію торгівлі людьми завдає особі значних негативних наслідків фізичного, психологічного, психічного та матеріального характеру. В результаті таких негативних наслідків постраждалі від торгівлі людьми не мають можливості швидкого відновлення свого стану та адаптації в суспільстві. До прикладу таких негативних ситуацій можна віднести: примусову працю, в процесі якої особі завдається фізичне насильство; сексуальну експлуатацію, внаслідок якої особі заподіюється фізична та емоційна травма; примусове донорство внаслідок потрапляння до якого постраждалі особи мають проблеми зі здоров'ям пожиттєво. Саме тому важливим напрямом державної політики протидії торгівлі людьми є надання допомоги та захисту особам, які постраждали від торгівлі людьми. Держава в особі державних органів та установ повинна у найкоротший час вжити всіх можливих та необхідних заходів спрямованих на відновлення прав і свобод постраждалої особи, на повернення її до нормальної життєдіяльності та на зведення до мінімуму негативних наслідків, яких зазнала така особа.

Надання допомоги та захисту особам, які постраждали від торгівлі людьми, здійснюється з метою поновлення порушених прав і свобод, а також забезпечення психолого-соціальної реабілітації.

Соціальна робота з реабілітації постраждалих від торгівлі людьми охоплює кілька послідовних стадій, а саме: ідентифікації проблеми, тобто отримання початкової інформації про постраждалу особу; вплив на ситуацію (надання правової, психологічної та медичної, юридичної, соціальної, педагогічної допомоги); зміна ситуації та закріплення позитивних змін (триває до виходу особи з кризи, поновлення якості життя, спроможності самостійно вирішувати власні життєві проблеми) [2, с. 27].

На думку О.В. Ковальової, надання допомоги і захисту особам, які постраждали від торгівлі людьми, зокрема сприяє забезпеченню даних осіб від подальшого потрапляння у ситуацію торгівлі людьми, тобто є також елементом системи попередження торгівлі людьми [10].

Під час надання допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми держава повинна діяти комплексно, враховувати всі індивідуальні особливості особи, а також враховувати сукупність негативних наслідків яких зазнала постраждала особа.

Згідно положень ст. 16 Закону України «Про протидію торгівлі людьми» особа, яка постраждала від торгівлі людьми, має право на забезпечення особистої безпеки, поваги, а також на безоплатне одержання: 1) інформації щодо своїх прав та можливостей, викладеної мовою, якою володіє така особа; 2) медичної, психологічної, соціальної, правової та іншої необхідної допомоги; 3) тимчасового розміщення, за бажанням постраждалої особи та у разі відсутності житла, в закладах допомоги для осіб, які постраждали від торгівлі людьми, на строк до трьох місяців, який у разі необхідності може бути продовжено за рішенням місцевої державної адміністрації, зокрема у зв'язку з участю особи в якості постраждалого або свідка у кримінальному процесі; 4) відшкодування моральної та матеріальної шкоди за рахунок осіб, які її заподіяли, у порядку, встановленому Цивільним кодексом України; 5) одноразової матеріальної допомоги у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України; 6) допомоги у працевлаштуванні, реалізації права на освіту та професійну підготовку [1].

Обсяг прав особи, яка постраждала від торгівлі людьми є достатньо широким. Варто відмітити, що перелік прав особи, яка постраждала від торгівлі людьми значно ширший від прав, які мають потерпілі від інших кримінальних правопорушень. Таку обставину можна обґрунтувати ступенем негативних наслідків, яких зазнає особа, яка постраждала від торгівлі людьми.

Надання такого обсягу послуг, які може отримати жертва торгівлі людьми є вагомим кроком держави до відновлення її порушених прав. Реалізація надання допомоги постраждалим як напряму державної політики протидії торгівлі людьми потребує поступового збільшення фінансування з державного та місцевих бюджетів. Так, до прикладу Уряд України виділив 2,03 мільйони гривень з державного бюджету на заходи боротьби з торгівлею людьми у 2021 році, що значно більше ніж у 2020 році, коли ця сума склала 548 800 гривень [8].

Позитивним практичним кроком держави у напрямку допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми стало збільшення розміру одноразової матеріальної допомоги, право на отримання якої мають такі особи, з одного до трьох прожиткових мінімумів [11].

Важливу роль у відновленні прав осіб, які постраждали від торгівлі людьми відіграє відшкодування моральної та матеріальної шкоди. Так, особа, яка постраждала від торгівлі людьми може подати цивільний позов у рамках кримінального процесу як потерпіла особа, або у рамках цивільного процесу як цивільний позивач. Однак, як правило у осіб, які вчинили торгівлю людьми відсутні майно та кошти для відшкодування шкоди постраждалим особам. У зв'язку із цим, держава повинна вживати усіх можливих заходів задля сприяння відшкодування такої шкоди шляхом пошуку та арешту майна здобутого злочинним шляхом, майна яке належить особі, яка вчинила кримінальне правопорушення.

Слід зауважити, що іще в 2005 р. Україною підписано Європейську конвенцію про відшкодування збитків жертвам насильницьких злочинів (1983 р.). Відповідно до ст. 2 даної Конвенції, у разі якщо відшкодування збитків не може бути забезпечено з інших джерел, держава повинна взяти на себе відповідне зобов'язання для наступних категорій: 1) для тих осіб, яким в результаті умисних насильницьких дій була нанесена серйозна втрата фізичного та психічного здоров'я; 2) для осіб, які знаходились на утриманні загиблих внаслідок такого злочину [12]. Проте, до теперішнього часу дана Конвенція не ратифікована Україною, а тому положення цієї Конвенції не імплементовані у національне законодавство нашої держави.

Як зазначає В.С. Батиргареева, захист і допомога жертвам повинна полягати у розробці та вдосконаленні відповідного законодавства, спрямованого на відновлення порушеного статусу особи потерпілою; у наданні права на тимчасове проживання для виявлених жертв торгівлі людьми (так звана гуманітарна категорія неімміграційної візи); у створенні як на батьківщині, так і за кордоном реабілітаційних і кризових центрів (притулків) для людей, які стали жертвами торгівлі; у включенні потерпілих від торгівлі в різні соціальні програми всілякої допомоги [13].

Допомога та захист постраждалим від торгівлі людьми надаються у переважній більшості державними установами та неурядовими організаціями (громадськими організаціями, громадськими об'єднаннями, благодійними організаціями). Характерними ознаками неурядових організацій є добровільність об'єднання, вони не мають мети отримання прибутку, вони забезпечуються громадянами на громадських засадах. Допомога постраждалим може надаватись як окремо державними установами та неурядовими організаціями, так і спільно даними суб'єктами надання допомоги. Найбільш раціональним підходом є спільне надання допомоги як державними установами, так і неурядовими організаціями. Такий підхід є найбільш дієвим та ефективним, який сприятиме якнайшвидшому відновленню прав та інтересів постраждалої від торгівлі людьми особи.

Слід зазначити, що неурядові організації встановлюють більше жертв торгівлі людьми, ніж державні органи та установи. Відповідно допомогу і захист від неурядових організацій жертви торгівлі людьми отримують у значно більшій кількості випадків, ніж від державних установ. Так, до прикладу у 2021 році до відповідних державних органів було подано 96 заявок на встановлення статусу особи, яка постраждала від торгівлі людьми. В результаті офіційний статус особи, постраждалої від торгівлі людьми отримали 64 особи. У той же час у 2021 році представництвом Міжнародної організації з міграції встановлено та надано допомогу 1 010 постраждалим від торгівлі людьми [8]. Така розбіжність між показниками виявлення постраждалих свідчить про високу латентність злочинів, пов'язаних із торгівлею людьми.

Різниця у зазначених показниках суттєва, що зумовлено відсутністю належної взаємодії між органами державної влади та іншими суб'єктами, які приймають участь у діяльності по протидії торгівлі людьми. Крім цього, дана обставина є ознакою низького рівня довіри постраждалих від торгівлі людьми до державних установ та організацій. Як результат, не всі постраждали від цього негативного явища можуть отримувати відповідні захист та допомогу від держави. Дану проблему слід розв'язувати шляхом створення єдиної статистичної бази даних щодо кількості та категорії осіб, які постраждали від торгівлі людьми. Необхідно удосконалити механізм взаємодії між державними органами та неурядовими організаціями у напрямку протидії торгівлі людьми, зокрема в частині виявлення жертв торгівлі людьми та надання їм необхідної допомоги. Також державна політика у сфері протидії торгівлі людьми повинна бути спрямована на підвищення рівня довіри населення до правоохоронних органів та інших державних органів, які є суб'єктами протидії торгівлі людьми.

На даний час взаємодія між суб'єктами протидії торгівлі людьми здійснюється на підставі положень «Порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми», який затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2012 № 783 [14]. Належне виконання вимог даного Порядку сприятиме дієвій допомозі і захисту прав та інтересів осіб, які постраждали від торгівлі людьми.

Висновки. Підсумовуючи викладене, слід зазначити, що на даний час в Україні визначені та законодавчо закріплені основні напрями державної політики у сфері протидії торгівлі людьми. Для ефективної реалізації державної політики протидії торгівлі людьми необхідно вдосконалити заходи протидії цьому явищу. Зокрема, для реалізації напряму попередження торгівлі людьми необхідно вживати заходи щодо підвищення рівня обізнаності населення про торгівлю людьми та зниження рівня вразливості до потрапляння в ситуацію торгівлі людьми. Також потребує покращення взаємодія між державними органами, неурядовими та громадськими організаціями в процесі реалізації державної політики у сфері протидії торгівлі людьми. Ефективній боротьбі із злочинністю, пов'язаною із торгівлею людьми сприятиме поглиблення співпраці правоохоронних органів України із іноземними правоохоронними органами для надання взаємної правової допомоги та обміну практичним досвідом. Доцільним є створення спільних міжнародних слідчих груп для якісного документування злочинів пов'язаних із торгівлею людьми та притягнення торговців людьми до кримінальної відповідальності. У той же час потрібно удосконалити систему виявлення жертв торгівлі людьми задля захисту таких осіб та надання їм своєчасної комплексної допомоги як державними установами, так і неурядовими організаціями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про протидію торгівлі людьми: закон України від 20.09.2011 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 19–20. Ст. 173.
2. Закон України «Про протидію торгівлі людьми»: наук.-практ. коментар / за заг. ред. О.М. Бандурки, К.Б. Левченко, О.М. Литвинової. Київ, 2013. 182 с.
3. Нагачевська Ю.С. Державна політика у сфері протидії торгівлі людьми. *Протидія незаконній міграції та торгівлі людьми: матеріали міжнар. наук.-практ. симпоз.* (Івано-Франківськ, 11–12 березня 2016 р.). Івано-Франківськ: ПВНЗ «Університет короля Данила», 2016. С. 103–106.
4. Фелонюк Д. Адміністративно-правові механізми протидії торгівлі людьми в контексті захисту прав і свобод громадян України за кордоном. *Історико-правовий часопис*. 2019. № 2(14). С. 134–139.
5. Грохольський В.Л., Доценко О.С. Протидія міжнародній організованій злочинності з торгівлі людьми. *Актуальні питання протидії кіберзлочинності та торгівлі людьми: матеріали наук.-практ. конф.* (Харків 23 листопада 2018 р.). Харків: Харківський нац. універ. внутр. справ, 2018. С. 35–39.
6. Офіційний сайт Судової влади України. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ (дата звернення: 19.04.2023).
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
8. Доповідь Державного Департаменту США про торгівлю людьми в Україні за 2022 рік. Офіційний сайт Посольства США в Україні. URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/our-relationship-uk/official-reports-uk/> (дата звернення: 19.04.2023).
9. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravororushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (дата звернення 19.04.2023).
10. Ковальова О.В. Попередження як напрям протидії торгівлі людьми. *Протидія незаконній міграції та торгівлі людьми: матеріали міжнар. наук.-практ. симпоз.* (Івано-Франківськ, 11–12 березня 2016 р.). Івано-Франківськ: ПВНЗ «Університет короля Данила», 2016. С. 67–70.
11. Про затвердження Порядку виплати одноразової матеріальної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми: Постанова Кабінету Міністрів України № 660 від 25.07.2012. *Урядовий кур'єр*. № 146 від 15.08.2012.
12. Європейська конвенція про відшкодування збитків жертвам насильницьких злочинів ETS № 116 від 24.11.1983. URL: https://zakon.cc/law/document/read/994_319 (дата звернення 19.04.2023).
13. Батиргарєєва В.С. Щодо сучасних рис явища торгівлі людьми в Україні та особливостей його запобігання. *Протидія незаконній міграції та торгівлі людьми: матеріали міжнар. наук.-практ. симпоз.* (Івано-Франківськ, 16–17 березня 2018 р.). Івано-Франківськ: ПВНЗ «Університет короля Данила», 2018. С. 21–25.
14. Про затвердження порядку взаємодії суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2012 р. № 783. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/783-2012-%D0%BF#Text> (дата звернення 27.04.2023).